

יונה פרק ג

א וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-יוֹנָה, שְׁנִית לְאָמֶר. ב קוֹם לֶךְ אֶל-נִינְוָה, הָעִיר הַגְּדוֹלָה; וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת-הַקְּרִיאָה, אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר אֲלֶיךָ. ג וַיִּקֶּם יוֹנָה, וַיֵּלֶךְ אֶל-נִינְוָה--כְּדַבַּר ה'; וַנִּינְוָה, הִיְתָה עִיר-גְּדוֹלָה לְאַלְקִים--מֵהַלֶּךְ, שְׁלֹשֶׁת יָמִים. ד וַיַּחַל יוֹנָה לְבֹא בְעִיר, מֵהַלֶּךְ יוֹם אֶחָד; וַיִּקְרָא, וַיֹּאמֶר, עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם, וַנִּינְוָה נִהְפָּכֶת. ה וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי נִינְוָה, בְּאַלְקִים; וַיִּקְרָאוּ-צוֹם וַיִּלְבְּשׂוּ שָׂקִים, מִגְּדוֹלָם וְעַד-קִטְנֵם. ו וַיִּגַע הַדָּבָר, אֶל-מֶלֶךְ נִינְוָה, וַיִּקֶּם מִכְסָּאוֹ, וַיַּעֲבֵר אֲדָרְתוֹ מֵעָלָיו; וַיִּכַּס שָׂק, וַיֵּשֶׁב עַל-הָאֹפֶר. ז וַיִּזְעַק, וַיֹּאמֶר בְּנִינְוָה, מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וַגְּדָלָיו, לֵאמֹר: הֲאֵדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאן, אֵל-יִטְעַמוּ מֵאוֹמֶה-אֵל-יָרְעוּ, וּמִיִּם אֵל-יִשְׁתּוּ. ח וַיִּתְפַּסּוּ שָׂקִים, הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה, וַיִּקְרָאוּ אֶל-אַלְקִים, בְּחִזְקָה; וַיִּשְׁבוּ, אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הַרְעָה, וּמִן-הַחֲמִס, אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם. ט מִי-יִדְעַע יָשׁוּב, וַיִּנְחַם הָאֱלֹקִים; וַיִּשָּׁב מִחֲרוֹן אָפוֹ, וְלֹא נֹאבֵד. י וַיִּקְרָא הָאֱלֹקִים אֶת-מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי-שָׁבוּ מִדְּרָכָם הַרְעָה; וַיִּנְחַם הָאֱלֹקִים, עַל-הַרְעָה אֲשֶׁר-דָּבַר לַעֲשׂוֹת-לָהֶם--וְלֹא עָשָׂה.

פס א-ד: א וַיְהִי דְבַר-ה' אֶל-יוֹנָה, שְׁנִית לְאָמֶר. ב קוֹם לֶךְ אֶל-נִינְוָה, הָעִיר הַגְּדוֹלָה; וּקְרָא אֵלֶיהָ אֶת-הַקְּרִיאָה, אֲשֶׁר אֲנֹכִי דֹבֵר אֲלֶיךָ. ג וַיִּקֶּם יוֹנָה, וַיֵּלֶךְ אֶל-נִינְוָה--כְּדַבַּר ה'; וַנִּינְוָה, הִיְתָה עִיר-גְּדוֹלָה לְאַלְקִים--מֵהַלֶּךְ, שְׁלֹשֶׁת יָמִים. ד וַיַּחַל יוֹנָה לְבֹא בְעִיר, מֵהַלֶּךְ יוֹם אֶחָד; וַיִּקְרָא, וַיֹּאמֶר, עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם, וַנִּינְוָה נִהְפָּכֶת. הקב"ה מצווה על יונה שנית לחזור לנינוה ולומר להם כי העיר תיחרב, והפעם אכן חוזר יונה הנביא לנינוה כדבר ה' ואינו בורח. נינוה עיר בירה של ממלכת אשור מבני שם, כלומר עיר גדולה של נשמות גבוהות כי בני שם הם נשמות כהנים בעולמות באזור הראש, והם מלאכים ממונים וכהנים על שאר העמים מלבד בני ישראל ובני רעואל, כי בני רעואל הם מצאצאי יצחק ורבקה שהם הבכירים בשבט שם, ולכן צאצאיהם של יצחק ורבקה, כדלקמן: יעקב אחראי על כל שבטי שם כולל עשו ומשפחתו, ואילו עשו אחראי על עולמות המלכות כולל ארם, אשור וישמעאל מבני שם ובני קטורה, ומכאן אנו רואים שבני שם נמצאים באזור הראש כלומר נשמות הנמצאות בעולמות הראש של אדם וחווה, ולכן עולמות הראש, הם הממונים על כל הנשמות בגוף האדם. כאשר הנשמות הנמצאות קרוב לשיער ובמח הן הגבוהות ביותר. ובני אשור נמצאים באזור הפה והשפם שבעולמות אדם וחווה, ולכן הם נמוכים יותר מבני ישראל שנמצאים באזור המצח והעיניים והאוזניים והאף הימני, ואילו בני רעואל (=עשו) נמצאים בצד השמאלי של האף, באזור האף שממנו נכנסת הנשמה לגוף ונותנת חיות לגוף ע"י הנשימה. ונינוה עיר גדולה לאלוקים מהלך של 3 ימים המסמלים 3 קווים שהם עולמות עשייה, תפארת ומלכות בינה של עולמות עשייה, כלומר כל מלכות אשור מסומלת בעיר הבירה של נינוה ויונה הנביא עבר אותה ביום אחד כלומר איחוד 3 קווים לקו אחד במלכות ואיחוד זה לקו אחד מסמל כי אם לא יחזרו בני נינוה בתשובה ה' ישמידם בזמן קצר, לעומתם 3 קווים מסמלים עולמות גבוהים יותר, כלומר עד שהעונש המגיע הוא לעתיד לבוא ואפשר לראות זאת בנבואת הנביאים בכל הדורות על אשור ועונשה, ואילו ביונה העונש הוא מייד כפי שקרה עם הנביא ירמיהו בנבואתו על ממלכת יהודה וישום החורבן על יהודה היה מייד ובאותו דור. ולכן כפי שהיה יונה הנביא במעי הדג 3 ימים המסמלים מרכבה שהם עולמות עשייה, תפארת ומלכות בינה שבעולם עשייה. יונה עקב מעשהו ירד בעולמות לעולמות בינה שבעולמות עשייה ועולם זה נותן לו את החיבור לעולמות עליונים. מהלך המרחק בעיר הוא 3 ימים המסמלים מרכבה לחיבור לעולמות עליונים, כל קו מסמל צד במרכבה: קו ימין הוא קו החסד, קו שמאל הוא קו הדין וקו האמצע הוא המגשר ביניהם. יונה

הנביא עבר את המרחק ביום אחד במקום בשלושה ימים, כלומר הקב"ה רמז שיונה התחיל בקו החסד שהוא קו ימין וסיים לעבור את כל העיר, דהיינו הקב"ה יצר קו של חסד על העיר. יונה הנביא החל לקרוא בעוד 40 יום ונינוה נהפכת: 40 יום מסמלים את 40 ימי הטהרה, כפי ימי המבול, כפי מסע בני ישראל במדבר 40 שנה, 40 ימי נידת יולדת בן זכר ו-40 יום כל פעם שעלה משה לדבר עם ה' בהר סיני, כדי להיטהר מעולמות תחתונים כי 40 יום מסמלים את 4 רוחות השמים ובכל פאה יש 10 עולמות (ספירות) ובכל פאה ממונה מלאך עליון ראשי.

פס' ה-ו: ה וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי נִינְוָה, בְּאַלְקִים; וַיִּקְרְאוּ-צוֹם וַיִּלְבְּשׁוּ שָׂקִים, מִגְדוֹלָם וְעַד-קִטְנֵם. וַיִּנְעוּ הַדָּבָר, אֶל-מֶלֶךְ נִינְוָה, וַיִּקְרָא מִכְסָאוֹ, וַיַּעֲבֵר אֲדָרְתוֹ מֵעָלָיו; וַיִּכְסֵׁשׁ, וַיֵּשֶׁב עַל-הָאֶפֶר מֶלֶךְ אשור חוזר מיידית בתשובה לאחר ששמע את דברי יונה, ומצווה על עמו להתכסות בשק ולחזור בתשובה ולצום וגם כל החיות יצומו, כי החיות הן חלק מנשמות האדם. וגם המלך עצמו מתכסה בשק וקם מכיסאו ויעבר אדרתו, כלומר הוריד את כל סממני המלכות שלו והפך לאחד מהאדם כדי לבקש מחילה וכפרה מהקב"ה, וכמו הכוהן הגדול שנכנס ביום הכיפורים למקדש ללא בגדי זהב, כך עושה גם מלך אשור מוריד את סממני המלכות מעליו לפני בורא עולם ומכאן הקימה מהכיסא לכבוד הקב"ה מזכירה את עגלון מלך מואב שקם גם הוא מכיסאו (שופטים פרק ג פס' כ, שנאמר: "ויקם מעל הכיסא"), לכן מעשיו של מלך אשור לקום מהכיסא מסמל הכרה בחטא וחרטה ותשובה ל-ה', שנאמר: "ויעבר אדרתו", כלומר מסיר הוא את אדרתו המסמלת גאוה מלשון אדיר ויכס בשק כלומר מראה על חרטה מעומק נשמתו.

פס' ז: וַיִּזְעַק, וַיֹּאמֶר בְּנֵינְוָה, מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וַגְדָלָיו, לֵאמֹר: הֲאֵדָם וְהַבְּהֵמָה הַבֶּקֶר וְהַצֹּאן, אֵל-יִטְעֲמוּ מֵאוֹמָה--אֶל-יָרְעוּ, וּמִים אֶל-יִשְׁתּוּ.

מלך אשור מצווה כי האדם, הבקר, הצאן והבהמות (סוסים, חמורים וגמלים) אל יטעמו מאומה גם לא שתייה, כל העמים ומלך אשור ידעו את סוד העיבורים של מלאכי הקדושה והטומאה, וכן ידע כי מלאכי הטומאה היכולים להתעבר בחיות ובהמות, ומשם להשפיע על כל הסביבה ולעורר ספק בנתיניו ועיי"כ יבוא האסון על נינוה, ולכן ציווה שגם החיות יצומו כי בחיות מעוברים נשמות אדם שחטאו כל עם והנשמות שלו בבהמות וחיות, כפי שנצטווה שאול המלך ע"י שמואל הנביא להשמיד את כל החיות של העמלקים, ושאול לא עשה זאת- ועל ידי כך לא הושמדו הנשמות של העמלקים בעולמות העליונים, והם אח"כ המשיכו להתגלגל בבני אדם וגרמו להם ספיקות ומרידות בקב"ה בכל הזמנים עד היום. לו שאול המלך המסמל שעבוד מלכויות היה מבצע בשלמות את אשר אמר לו שמואל הנביא, היה משאיר את בני ישראל בארץ ישראל והם לא היו יוצאים לגלות כי אגג, מלך עמלק, והעמלקים הושמדו ובני ישראל לא היו חוטאים בעולמות עשייה והיו ממתנינים לגאולה של עולם תפארת, כפי שאמר שמואל לשאול בפרק טו פס כח: "קרע ה' את ממלכת ישראל מעליך היום ונתנה לרעך הטוב ממך". כמו כן גם בעיר נידחה יש להשמיד את החיות, כי מעוברים בהן חלק מנשמות אותה עיר שחטאו בגלגול קודם ומעוברים גם בחיות בעיר שבה חיו, והמסמל גם את עולם המלכות.

פס' ח-י: ח וַיִּתְכַּסּוּ שָׂקִים, הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה, וַיִּקְרְאוּ אֶל-אֱלֹקִים, בְּחִזְקָה; וַיֵּשְׁבוּ, אִישׁ מִדְרָכּוֹ הָרְעָה, וּמִן-הַחֲמִס, אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם. ט מִי-יִוָּדַע יָשׁוּב, וּנְחָם הָאֱלֹקִים; וְשָׁב מִחֲרוֹן אַפּוֹ, וְלֹא נֹאבָד. י וַיִּרְא הָאֱלֹקִים אֶת-מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי-שָׁבוּ מִדְרָכֵם הָרְעָה; וַיִּנְחַם הָאֱלֹקִים, עַל-הָרְעָה אֲשֶׁר-דָּבַר לַעֲשׂוֹת-לָהֶם--וְלֹא עָשָׂה. המלך אמר לנתיניו במעשה זה: "מי יודע ישוב וניחם האלוקים ושב מחרון אפו לא נאבד" (פס' ט), ובני נינוה עשו כמצוות המלך, שנאמר: "ויתכסו שקים האדם והבהמה ויקראו אל האלוקים בחוזקה" (פס' ח), וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר

בכפיהם. כלומר לא רק שחזרו בתשובה, אלא החזירו את הגזל לבעליהם כדי שלא יהיה קטרוג. וכפי שנאמר בספר ויקרא פרק ה פס כג: "והיה כי יחטא ואשם, והשיב את הגזלה אשר גזל או את העושק אשר עשק או את הפיקדון אשר הופקד איתו או את האבידה אשר מצא". כאן אנו רואים את בני נינוה מחזירים את החמס והעושק אשר בכפיהם, כלומר אנו רואים שמצוות התורה היו ידועות לבני נח, כי בגלל זה נענשו גם סדום ועמורה אדמה וצביים לאחר מכן נאמר: "וירא האלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה", ולכן חזר בו האלוקים מלהשמיד את הממלכה כי בתשובתם הצליחו לעורר רחמי שמים.